

In de aanloop naar het debat 'Schulden in perspectief' dat plaatsvond op 11 maart 2021 ging KBvG-voorzitter Michaël Brouwer alvast in gesprek met de deelnemers.

'Ingewikkelde uitvoering is de moeder van alle onrecht'

Jeroen van Wijngaarden, nummer 23 VVD en deelnemer aan het debat 'Schulden in perspectief', is sinds 2017 Kamerlid en was onder meer betrokken bij de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) en de modernisering van het faillissementsrecht. Zo heeft hij van dichtbij gezien hoe belangrijk het is om complexe uitvoering te vereenvoudigen. Wat hem betreft wordt de meerwaarde van gerechtsdeurwaarders hierbij nog onderschat. Hij ging in gesprek met Michaël Brouwer (voorzitter KBvG).

Van Wijngaarden: “Bij de toeslagenaffaire hebben we allemaal gezien hoe hardvochtig overheidsregelingen kunnen uitwerken op mensen. De vraag die we onszelf moeten stellen is nu: hoe kunnen we beter rekening houden met schrijnende gevallen, en voorkomen dat mensen onevenredig hard geraakt worden? Als het gaat om schulden, denk ik dat hier een belangrijke rol is weggelegd voor gemeenten. Die zitten uiteindelijk het dichtst bij het vuur. Zij weten bijvoorbeeld waar sprake is van bijzondere bijstand, of van jeugdhulp.”

“Enerzijds mag je best eigen verantwoordelijkheid verwachten van mensen. Maar om weer terug te komen op de toeslagenaffaire: soms maakt de overheid het bovenmenselijk ingewikkeld.”

Brouwer: “In de praktijk zien we juist bij die gemeenten wel kromme situaties ontstaan. Ze proberen mensen uit de schulden te helpen, maar zijn tegelijkertijd schuldeiser, net als bijvoorbeeld de Belastingdienst en waterschappen. Overheidsorganisaties hebben als schuldeiser een preferente positie en willen niet altijd meewerken aan

schuldberegelingen. Soms overigens met heel valide redenen, maar het maakt werken aan oplossingen wel heel complex. Daarnaast denk ik dat er nog wel eens te veel zelfredzaamheid van burgers wordt verwacht. 'Stuur ze naar het juiste loket en het komt wel goed', wordt dan gezegd, maar zo werkt het vaak niet. Zeker niet bij mensen die diep in de problemen zitten."

Van Wijngaarden: "Enerzijds mag je best eigen verantwoordelijkheid verwachten van mensen. Maar om weer terug te komen op de toeslagenaffaire: soms maakt de overheid het bovenmenselijk ingewikkeld. De vraag is dan niet of mensen wel of niet zelfredzaam zijn. De vraag is of de overheid regels niet veel te ingewikkeld maakt. En of overheden niet beter samen moeten werken, en in ieder geval elkaar niet tegenwerken, zoals je zegt."

Brouwer: "Dat gebrek aan samenwerking zien we ook tussen gerechtsdeurwaarders en schuldhulpverlening. Soms kom je aan de deur bij mensen die echt wanhopig zijn. Ze vertellen hun hele verhaal, en na een half uur zeggen wij: u kunt zich bij de gemeente melden voor schuldhulp. Als gerechtsdeurwaarders willen we in zo'n situatie meteen kunnen doorpakken. Schuldhulp blijft echter vrijwillig. Ook veel mensen die de stap naar hulp zetten, maken het traject uiteindelijk vaak niet af. Aan het echt oplossen van de situatie komen we daardoor niet toe met z'n allen."

"Het moet vooral eenvoudiger en wat mij betreft mogen jullie daar als gerechtsdeurwaarders een belangrijkere rol in spelen."

Van Wijngaarden: "Dat raakt aan wat we in ons programma zeggen over schuldberegelingen. Daarin pleiten we voor minnelijke trajecten zonder goedkeuring van de rechter als twee derde van de schuldeisers akkoord gaat. Met beschermingsvoorwaarden voor mkb'ers. Dat is vergelijkbaar met de modernisering van het faillissementsrecht voor grote bedrijven, die helpt voorkomen dat één schuldeiser heel lang een doorstart in de weg kan staan. Op dezelfde manier zou je ook naar huishoudens moeten kijken. Met een goed overzicht van alle schulden in de hand - dat jullie als gerechtsdeurwaarder hebben - kun je sneller toewerken naar een oplossing. En voorkomen dat het van kwaad tot erger gaat."

Brouwer: "Dat is inderdaad belangrijk. Tegelijk moeten we drempels weghalen voor ondernemers. Ook bij kleine vorderingen moeten zij eenvoudig hun recht kunnen halen. Een online aankoop van 40 euro bijvoorbeeld kan leiden tot een juridisch boekwerk van 30 pagina's. De rechter moet dat vervolgens allemaal toetsen; dan ben je zo 400 euro aan kosten kwijt. Dat moet veel eenvoudiger en goedkoper kunnen."

Van Wijngaarden: "Dat moet zeker anders, maar ik ben hier wel voorzichtig in. Een toetsing aan het consumentenrecht kan bijvoorbeeld heel belangrijk zijn. Het moet vooral eenvoudiger en wat mij betreft mogen jullie daar als gerechtsdeurwaarders een belangrijkere rol in spelen. Ik denk dat jullie ervaring als uitvoerder nog wordt onderschat. Laat JenV nu eens een werkgroep oprichten met experts zoals gerechtsdeurwaarders en rechters, waarin jullie samen onderzoeken hoe de uitvoering vereenvoudigd kan worden. En daarmee ook beter te begrijpen. Ik ben ervan overtuigd: ingewikkelde uitvoering is de moeder van onrecht."